

Souhrnná teritoriální informace: Papua Nová Guinea

Zastupitelský úřad 31. 5. 2021 9:00

Základní údaje Hlavní město: Port Moresby Počet obyvatel: 8,6 mil. (2018)
Jazyk: Tok Pisin, angličtina, Hiri Motu Náboženství: protestanti (69,4 %) římskokatolická církev (27%) domorodé víry (animisté aj.) Státní zřízení: konstituční monarchie s parlamentní demokracií Hlava státu: královna Alžběta II. generální guvernér Sir Robert Dadae Hlava vlády: Hon James Marape Měna: papuánská kina (PGK) Cestování Časový posun: +8 hod. (letní), +9 hod. (zimní) Kontakty ZÚ Velvyslanec: Ing. Milan Hupcej Ekonomický úsek: Ing. Renata Brandstätterová PhDr. Lenka Tomanová Konzulární úsek: Mgr. David Pavlita CzechTrade: ne Czechinvest: ne Ekonomika HDP: 23,6 mld. USD (2019) Hospodářský růst: 5 % (2019) Inflation: 3,9 % (2019) Nezaměstnanost: 2,5 % Papua Nová Guinea (PNG) je konstituční monarchie s parlamentní demokracií. Hlavou státu je britský monarcha, reprezentovaný generálním guvernérem. PNG má tři úrovně vlády: národní (Národní výkonná rada), provinční a místní a jednokomorový Národní parlament. Právní systém PNG je založen na britském zvykovém právu. Etnické složení obyvatelstva je velmi pestré (přes 800 etnických skupin) – nejpočetnějším etnikem jsou Melanézané - Papuánci.

Podle nejnovější zprávy Světové banky „Doing Business 2021“ obsadila PNG 120. pozici ze 190, čímž si oproti minulým letům už druhým rokem udržuje výrazně lepší skóre. PNG je rozvojová země s velkými rozdíly mezi jednotlivými oblastmi, často chybí základní infrastruktura. Některá místa jsou dostupná pouze letecky. Kriminalita je vysoká, a je proto vhodné najít důvěryhodného místního partnera.

Pro ČR i EU je PNG nejvýznamnějším partnerem v Tichomoří. Vztahy mezi PNG a EU jsou důležité též kvůli společnému zájmu při řešení globálních výzev, především v oblasti klimatu a ochrany životního prostředí. EU ve spolupráci s některými ČS dále pokračují ve svých rozvojových projektech, zaměřených především na oblast zemědělství, vodohospodářství, infrastrukturu a podporu drobného podnikání.

Základní údaje	
Hlavní město	Port Moresby
Počet obyvatel	8,78 mil. (est.2020)
Jazyk	Tok Pisin, Hiri Motu, angličtina
Náboženství	protestanti (69,4 %) římskokatolická církev (27%) domorodé víry (animisté aj.)
Státní zřízení	konstituční monarchie s parlamentní demokracií
Hlava státu	královna Alžběta II. zastupovaná generálním guvernérem Bobem Dadae
Hlava vlády	James Marape
Název měny	papuánská kina (PGK)
Cestování	
Časový posun	+8 hod. (letní), +9 hod. (zimní)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Milan Hupcej
Ekonomický úsek	Renata Brandstätterová
Konzulární úsek	David Pavlita
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	20,8
Hospodářský růst (%)	3,2
Inflace (%)	4,9
Nezaměstnanost (%)	3,2

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Nezávislý stát Papua Nová Guinea (PNG) je konstituční monarchie s parlamentní demokracií. Hlavou státu je britský monarcha, reprezentovaný generálním guvernérem. Titul monarchy je dědičný, generální guvernér je volen parlamentem PNG a plní převážně ceremoniální funkci. PNG má tři úrovně vlády: národní, provinční a místní. Hlavní exekutivní orgán - Národní výkonná rada je robustní (32 ministrů) a jednokomorový Národní parlament má 111 poslanců. Většina z nich je ve svých volebních obvodech zvolena především na osobním a etnickém základě, nikoliv podle politické příslušnosti. Volební systém je většinový, vítězi často dostanou méně než 15 % hlasů a loajalita ke straně není obvykle příliš silná. Typické je „přetahování“ poslanců v úsilí získat parlamentní většinu. Právní systém PNG je založen na britském zvykovém právu, soudnictví je nezávislé na vládě. Existují tři úrovně soudů, nejvyšší soudní instancí je Nejvyšší soud. Vnitřní politiku PNG v poslední době do značné míry determinuje pandemie nemoci Covid-19, která omezuje většinu aktivit. Vláda pokračuje v dlouhodobé orientaci zajišťující rozvoj země prostřednictvím využívání nerostných zdrojů. Čerpání zdrojů se však neobejde bez zahraničních investic, především z Austrálie a Číny, čímž se dále prohlubuje ekonomická a politická závislost země na svých hlavních partnerech. Na konci roku 2020 došlo k závažnější vládní krizi poté, co se řada členů parlamentu rozhodla podpořit pokus opozice o svržení vlády. Premiéroví se však podařilo krizi ustát, došlo k přeskupení vládního kabinetu i k obměně koalice a nakonec také i schválení rozpočtu na rok 2021. Uklidnil tak situaci, vládní krize však měla dopad na mezinárodní vztahy PNG, především s Austrálií.

1.2 Zahraniční politika země

Stálou prioritou vnějších aktivit PNG zůstávají vztahy s Austrálií, která je historicky i díky své geografické blízkosti hlavním zahraničním partnerem PNG, dále se zeměmi tichomořského regionu, východoasijskými ekonomikami a USA. Mezi tuto skupinu se stále důrazněji protlačuje Čína, a to především prostřednictvím investic do infrastrukturních projektů. V důsledku čínských investic v regionu roste též angažovanost USA v jižním Tichomoří. V roce 2018 se připojily do původně australského projektu modernizace námořní základny na ostrově Manus, realizace projektu však naráží na zájem ČLR o jeho zastavení a případně i převzetí celé základny. V rámci současných možností roste i aktivita investorů z Nového Zélandu, jehož subjekty se též zapojily do některých infrastrukturních rozvojových programů. Vztahy s EU, zejména prostřednictvím EU DEL v Port Moresby, se soustřeďují na rozvojové programy a obchod. Vztahy mezi PNG a EU jsou důležité též kvůli společnému zájmu při řešení globálních výzev, především v oblasti klimatu a ochrany životního prostředí.

1.3 Obyvatelstvo

Na Papui Nové Guineji žije podle posledních odhadů 8,78 mil. obyvatel (est. 2020), z toho ekonomicky činných je 65 %. Hustota zalidnění činí 19 obyv./km², průměrný roční přírůstek je 2,2 %. Etnické složení obyvatelstva je velmi pestré, na celém území PNG žije přes 800 etnických skupin, nejpočetnějším etnikem jsou Melanésané – Papuánci, dále pak Negrité, Mikronésané nebo Polynésané. Hlavními oficiálními jazyky jsou angličtina a místní Tok Pisin (Pidgin) či Hiri Motu, jinak však platí, že co etnikum, to vlastní jazyk. Vyznáním jsou obyvatelé PNG nejčastěji protestanti (69,4 %) či příslušníci římskokatolické církve (27%), domorodé víry (animismus aj.) praktikují obyvatelé souběžně, celkově jsou ale tyto pomalu na ústupu.

2 Ekonomika

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Dramatický pokles růstu HDP v roce 2020 bude pravděpodobně vystřídán mírným růstem (přibližně 3,2 %) v roce 2021. Asijská rozvojová banka předpovídá také mírný nárůst exportu. Kromě těžebního průmyslu zůstane růst i v roce 2021 celkově slabý. Stejně jako jinde ve světě je vysoce pravděpodobné, že opatření související s pandemií COVID-19 bude mít i v roce 2021 široký dopad na ekonomiku i celou společnost.

Těžba a dobývání, které dohromady tvoří asi 10% HDP, také vzrostly, zejména díky zvýšené produkci ve zlatém dole Porgera a v menší míře i zlatém a měděném dole Ok Tedi. Mimo těžební sektor byl celkový ekonomický obraz země slabý. Resignace předsedy vlády Petera O'Niella vedla ke kompletní obměně kabinetu, což způsobilo určitou ztrátu ekonomické hybnosti. Přestože se hospodářská politika nové vlády výrazně neliší od té předešlé, některé důležité rozdíly existují. Jsou to zejména nové priority v reformě státem vlastněných podniků (SOE) a zvýšení domácího vlastnictví těžebních a ropných aktiv. V souladu s druhým z těchto cílů se nový kabinet snažil znovu projednat dva nové investiční projekty: Papua LNG a projekt PNG LNG v poli P'nyang. Společně jsou tyto dva projekty nastaveny tak, aby poháněly ekonomiku s plánovanými kapitálovými výdaji přesahujícími 10 miliard dolarů. Jednání však byla pozastavena, což způsobilo odložení projektů a utlumilo důvěru podniků.

Nejvýznamnějšími vývozními položkami jsou dlouhodobě káva, vanilka, kakao, tabák, rostlinné a živočišné oleje, zlato, měděná ruda či ropa a zemní plyn. Hlavní dovozní komoditami pak jsou: stroje a dopravní zařízení, paliva a chemikálie, potraviny, chladicí zařízení.

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	-0,4	3,7	-3,0	3,2	2,7
HDP/obyv. (USD/PPP)	3 670,0	3 880,0	3 710,0	3 810,0	3 900,0
Inflace (%)	4,6	3,7	4,6	4,9	5,2
Nezaměstnanost (%)	2,4	2,5	3,5	3,2	3,0
Export zboží (mld. USD)	10,2	10,6	9,2	9,6	9,9
Import zboží (mld. USD)	3,2	3,7	2,9	3,2	3,4
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	7,0	7,0	6,3	6,4	6,5
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	8,6	8,8	9,0	9,1	9,3
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	6/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Běžný účet opět vykázal významný přebytek, který byl tažen vyšším vývozem LNG a zlata, jakož i rostoucí cenou zlata. Slabá ekonomika ale

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-9,0

způsobila v roce 2020 zhoršení vládních financí, příjmy klesaly a kontrola výdajů byla nedostatečná. Výsledný schodek ve výši 9,0% HDP byl výrazným odklonem od dřívější strategie fiskální konsolidace. Vzhledem k napjaté situaci v oblasti peněžních toků ze strany vlády během roku 2020 nebylo možné mnoho projektů realizovat podle plánu. Průměrná roční inflace se v roce 2020 zvýšila na 4,99% (z původních 3,68% - 2019), odhad na rok 2021 počítá se snížením na původní hladinu cca 3,26%.

Veřejný dluh (% HDP)	62,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	4,4
Daně	
PO	30 (rezident), 48 (nerezident)
FO	42
DPH	10

2.3 Bankovní systém

Bankovní systém zahrnuje centrální banku Bank of Papua New Guinea, komerční banky, finanční firmy, obchodní banky, pojišťovny a společnosti poskytující půjčky (loan societies). Měnou je papuánská kina (PGK) odpovídající 100 toea. Dříve dominantní PNGBC (Papua New Guinea Banking Corporation) byla po finančních problémech převzata BSP (Bank of South Pacific). Z dalších významných bank lze jmenovat australské ANZ a Westpac.

2.4 Daňový systém

Od roku 2017 platí zvýšená vývozní daň na nezpracované dřevo (nyní 23,75 % - 61,75 % dle ceny za m³), spotřební daň na alkohol, tabákové výrobky a vyrobenou i dovezenou motorovou naftu, letištní daň z 30 na 114 PGK, daň z obratu sázkových kanceláří a další. Změny (především směrem k vyššímu zdanění) lze nalézt také v případech dodatečné daně z příjmů, daně ze zaměstnaneckých výhod aj. Nejvyšším státním úřadem pro výběr daní je Internal Revenue Commission.

Daň z příjmů fyzických osob zůstává po reformách daňového systému stejná. Rezidenti (pobyt déle než 6 měsíců v PNG) nedaní příjem do 10 000 PGK ročně, přičemž sazby od pásma 12 500 PGK a výše jsou pro nerezidenty stejné jako pro rezidenty (22 - 42 %).

Daň z příjmů právnických osob - všeobecná daňová sazba ve výši 30 % se vztahuje na všechny soukromé rezidentní i státní společnosti. Původní vyšší zdanění těžebních (48 %) a ropných (50 %) společností by mělo být částečně kompenzováno zavedením vysoké srážkové daně pro tyto sektory. Daň z příjmů pro všechny nerezidentní společnosti činí 48 %. PNG má podepsanou dohodu o dvojím zdanění s Austrálií, Novým Zélandem, Spojeným královstvím, Kanadou, Čínou, Malajsií, Singapurem, Jižní Koreou, Fidži a Německem.

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

EU 27 je pro Papuu-Novou Guineu po Austrálii, Číně, Singapuru a Japonsku dlouhodobě nejvýznamnějším obchodním partnerem. Pro EU je PNG nejvýznamnějším partnerem v Tichomoří. Vztahy mezi PNG a EU jsou důležité též kvůli společnému zájmu při řešení globálních výzev, především v oblasti klimatu a ochrany životního prostředí.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	117,6	138,1	91,5	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	788,1	742,0	769,8	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	670,4	603,9	678,4	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Vzájemný obchod ČR a PNG je vzhledem k relativně malému celkovému objemu charakterizován poměrně velkými meziročními výkyvy co do množství i skladby produktů. Vyšší objem byl zaznamenán v roce 2018, což lze spojovat s českými subdodávkami určenými pro výstavbu nemocnice ve městě Goroka, nový kontrakt firmy VAMED na výstavbu nemocničního zařízení ve městě Wewak z roku 2019 se začal po krátké pauze opět promítat do výše českého exportu i jeho komoditní struktury v průběhu roku 2020. Skladba dovozu z PNG do ČR odpovídá exportnímu profilu PNG. V roce 2020 dominuje opět káva a vanilka, tuňák, palmový olej či tuky a jiné rostlinné oleje. Nejvýznamnějšími položkami českého exportu do PNG v roce 2020 byly plynové turbíny a stavební materiál – ocelové konstrukce, elektroinstalace, výrobky z cementu/betonu, plastové trubky, a dále také např. zubolékařské nástroje.

Obchodní výměna s ČR (mld. CZK)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	0,1	0,0	0,1	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	0,0	0,0	0,0	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	-0,1	0,0	-0,1	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

PNG byla první zemí z regionu, která s EU podepsala v roce 2009 Dohodu o ekonomickém partnerství, která umožňuje PNG bezcolní a bez kvóťový přístup na společný trh EU.

Smlouvy s ČR

ČR nemá žádné bilaterální smlouvy s PNG.

3.3 Rozvojová spolupráce

PNG je příjemcem finanční pomoci na rozvojovou spolupráci z Evropského rozvojového fondu (ERDF). Z tohoto finančního nástroje bylo v rámci víceletého programovacího období na léta 2014-2020 pro země Pacifiku a zámořská území (https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/nip-edf11-png-2014-2020_en.pdf) Unie v teritoriu alokováno 800 ml. EUR, v rámci 11. Národního indikativního programu Papuy-Nové Guineje pro období 2014-2020 pak dalších 184 mil. EUR. ERDF podporuje především reformy v oblastech, které mají silný multiplikační efekt. Zejména se jedná o 1/ podporu příznivého podnikatelského prostředí, 2/ zajištění přístupu na trh a integraci regionů, 3/ investice do páteřní infrastruktury, 4/ zřízení řádných regulačních a institucionálních rámců a 5/ investice do lidského kapitálu. Pomoc poskytovaná prostřednictvím delegace EU na PNG se tedy dlouhodobě zaměřuje na poskytování dlouhodobé podpory pro podnikání v oblasti venkova – konkrétně na zlepšení živobytí zemědělců skrz oblastní rozvojové plány, investice a obchod. PNG je taktéž příjemcem finanční pomoci na základě Dohody z Cotonou mezi Evropskou unií a jejími členy a státy Afriky, Karibiku a Tichomoří.

Prostřednictvím 4 malých lokálních projektů MZV ČR byla na PNG v letech 2007, 2010, 2017 a 2021 realizována výstavba škol a zdravotnického zařízení. Výstavba zdravotnické ordinace v lokalitě Ohu, provincii Madang, byla vybudována entomologickým výzkumným centrem „New Guinea Binatang Research Centre“, vedeným českým vědcem prof. Vojtěchem Novotným, a slouží nyní pro dalších 6 spádových vesnic (2-3 tisíce obyvatel), které byly do té doby bez možnosti základní zdravotní péče. V případě projektů „Schola Ludus: nová šance pro děti z novoguinejské vesnice Nagada“ a „Didactica Magna – nová šance pro děti novoguinejské vesnice Riwo“ šlo o výstavbu základních škol spolu s rezervoáry na pitnou vodu.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

Přestože trh PNG není příliš velký, existují příležitosti pro prosazení českých dodávek v řadě oborů:

► Energetika

V současných vládních strategiích PNG má prioritu rozvoj infrastruktury a výroba a distribuce elektrické energie jakožto klíčových předpokladů pro další rozvoj země. Vzhledem k velkému a zatím nevyužitému potenciálu vodních zdrojů země je z obnovitelných zdrojů energie perspektivní především malá vodní energetika.

► Těžba

Příležitosti v tomto sektoru pramení z hospodářské orientace PNG na těžební průmysl (megaprojekty PNG LNG a Papua LNG, otevření a rozšiřování dolů na drahé kovy), který je však v rukou zahraničních nadnárodních firem nebo společných podniků s rezidentními firmami. Zvláště u realizací nadnárodních společností je možné uvažovat o subdodávkách v řadě položek.

► Vodohospodářství a odpadové hospodářství

PNG disponuje bohatými vodními zdroji, potýká se však s jejich znečištěním, za perspektivní lze tedy s jistotou považovat vodohospodářství a technologie pro úpravu vody. I další zařízení v oblasti ochrany životního prostředí se mohou stát velmi slibným exportním artiklem do PNG (spalovny, kogenerační jednotky s využitím biomasy apod.), přestože tato země dosud otázku ochrany životního prostředí nebere v dané fázi rozvoje jako prioritní. Trendem jsou zvyšující se nároky na bezpečnost a snižování negativních důsledků četných přírodních katastrof, zahrnujících povodně, sesuvy půdy, následné škody a poklesy v zemědělství.

► Zemědělství

Vzhledem k zemědělské orientaci převážné většiny obyvatelstva mají perspektivu dodávky modernějších zemědělských technologií pro malá hospodářství, a to převážně nízkonákladové technologie se snadnou údržbou.

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Papua-Nová Guinea je kulturně značně svébytný ostrov, součást širšího kulturního okruhu Melanésie a má i úzké vazby na Austrálii a také Velkou Británii, nejen z titulu člena Britského Společenství národů, ale i proto, že tyto bývalé koloniální mocnosti formovaly politický a ekonomický systém země. PNG je řazena mezi nedokonalé demokracie (Global Democracy Index 2020). Je charakteristická velkými rozdíly mezi městem a venkovem, rudimentální infrastrukturou (žádné silniční spojení z hlavního města, dostupnost elektřiny jedna z nejhorších mimo Afriku), ale také sebevědomým obyvatelstvem zvyklým na svobodné vyjadřování (včetně médií) a bez pocitu méněcennosti z koloniální éry. Kultura jednání je zde otevřená a neformální, blíží se stylem více Austrálii než Asii. Vzdělané vrstvy hovoří dobrou angličtinou. Země má přes 800 jazyků a je mimořádně kulturně rozmanitá.

4.2 Oslovení

Oslovení partnerů se řídí zvyklostmi z anglofonního světa. Mr. a Mrs., případně s funkcí, Mr. Director/Chairman. Jako výraz respektu je možné použít Sir/Madam bez použití příjmení (např. Yes, Sir). PNG udržuje britský systém šlechtických titulů, takže např. Sir Mekere Morauta je tak titulován, protože byl uveden do šlechtického stavu. Z akademických titulů se při oslovení používá Dr. nebo Prof. nikoli bakalářské nebo magisterské tituly. Poslanci parlamentu se oslovují Honourable XY, soudci Justice XY.

4.3 Obchodní schůzka

Obchodní schůzky nemají zavedený formální protokol, první obvykle probíhá v pracovních prostorech společnosti, ale další mohou být rovněž v restauraci, ať již jako pracovní oběd nebo večeře (nikoli snídaně). Vizitky jsou vhodné. Melanéska kultura je založena na výměně darů a pozorností, jedná se zejména o gesto, povaha a hodnota dárku je méně důležitá. Oceňuje se symbolika, takže například něco spojené s Českou republikou. Není vhodné dárkem začínat na první schůzce, ale v dalším průběhu jednání. Je třeba očekávat a dodržovat reciprocitu, neopětovaný dar je považován za společenské selhání. Zaplacení obědu je rovněž součástí této kultury recipročních výměn a je tedy vhodné návrh učinit, pokud ho učiní druhá strana tak ho přijmout a při další příležitosti opětvovat.

Dochvilnost není silnou stránkou obyvatel PNG, zpožděný příchod není třeba vykládat negativně jako nezájem, ale přijmout ho jako fakt. Českého obchodníka při jednání nejvíce překvapí velká rozmanitost životních zkušeností PNG obchodních partnerů, od zkušených mezinárodních obchodníků až po podnikatele mající velmi svérázné představy o fungování zahraničních společností a obchodu získané na vesnici.

PNG obchodníci jsou často velmi zdatní po společenské a rétorické stránce, neboť na schopnostech jednat s lidmi je založen úspěch na PNG. Je zvykem udržovat rozsáhlé sítě známostí a společenských styků a sofistikovaně s nimi nakládat, obecně více než v ČR.

Kulturně je jinak obchodní jednání až překvapivě blízké „českému stylu“. Oceňuje se přátelská otevřenost spíše než úzkostlivá formálnost. Humor je nejen přijatelný, ale i žádoucí. Historika švejkovského typu z Evropy je přesně to, co je třeba. Je nutno se ale vyhnout žertům o náboženství a také čemukoli, co by mohlo vyvolat dojem evropské „koloniální“ povýšenosti. Naopak drobná snaha o místní zvyky – naučit se pár slovíček Tok Pisin (pozdrav aj.), vykouřit místní cigaretu (Spear) nebo sežvýkat betelový ořech při vhodné příležitosti - prolomí ledy. Pokud chce PNG obchodník nějaký návrh odmítnout, učiní tak obvykle přímo (odpadá asijský problém s tím, že říci ne znamená ztrátu tváře).

S časem nakládají obchodníci na PNG velkoryse. Jednání mohou být dlouhá, beze spěchu, přednost má postupné budování společenských vztahů, poznávání partnera. Pozdní začátky a konce jednání jsou normou. Jednání je zároveň vždy cvičením ve společenské psychologii a emoce jsou jeho nedílnou součástí. Je třeba se na to připravit, PNG je plná zručných vyjednávačů. Je dobré stále sledovat, kde končí při jednání realita a začíná fantazie.

Co se týče teritoriálních rozdílů, zásadní rozdíl je patrný mezi populacemi z novoguinejské Vysočiny a zbytku země, tedy nížin a okolních ostrovů. Lidé z Vysočiny jsou akční, přímočaří, kompetitivní až na hranici agresivity. Lidé z nížiny jsou rezervovanější, introvertnější a opatrnější.

Alkohol není vhodné nabízet na formální obchodní schůzce v kanceláři, při pracovní večeři či obědě ano. Část obyvatelstva abstínuje z náboženských důvodů (Adventisté sedmého dne apod.), takže po odmítnutí nabídky není vhodné opakované naléhání.

Oblečení je vhodné na pracovní jednání volit formální, případně méně formální. Minimálně dlouhé kalhoty s košilí, případně sako a kravata. V žádném případě ne šortky nebo tričko, ani sandály „vietnamky“ – ty nejsou dovoleny ani do hotelových restaurací.

Co se týče podoby jednacího týmu, je třeba brát v potaz, že PNG je stále silně maskuliní kultura. Ženy mohou být na jednání přítomny a aktivně se ho účastnit, nicméně pokud vede jednací tým muž, usnadní to situaci. Stejně tak je vhodné, aby vedoucím byl někdo středního nebo staršího věku. Počet členů týmu není brán jako důležitý signál, lze přizpůsobit skutečným potřebám.

V pokročilejší fázi jednání lze očekávat pozvání domů. Pozvání do městského domu se příliš neliší průběhem od pozvání v Čechách. Pokud jde o „domů“ na vesnici, je to známka úspěšného pokroku v jednání, zároveň je to zkušenost velmi nepodobná čemukoli z podnikatelského života v ČR. Pozvání je třeba rozhodně přijmout, ale je vhodné zeptat se na podrobnosti návštěvy ohledně vybavení, oblečení, cestování atd. Může jít o cokoli až po přistání s jednodřevovou Cessnou uprostřed pralesa. Terénní oblečení a hodně malých dáreků pro děti i dospělé (cigarety, bonbóny, žvýkačky, pastelky aj.) jsou vhodné, neboť taková návštěva se stává záležitostí celé vesnice, nikoli jen jedné rodiny.

4.4 Komunikace

Běžnou formou komunikace je email, osobní a telefonní kontakt je však stále preferován. Prakticky každý se středním a vysokoškolským vzděláním velmi dobře ovládá angličtinu, znalost jiných jazyků (němčina, francouzština) je vzácná. Tlumočník není třeba, pokud se jednání netýká širší vesnické kolektivy, kde řada lidí rozumí jen Tok Pisin. Většina obyvatelstva ovládá jeden nebo více z 850 místních jazyků – ten může být použit při jednání jako tajný komunikační jazyk, jemuž druhá strana nerozumí, podobně jako čeština na straně českých obchodníků. Mezi komunikační tabu patří např. historie kanibalismu, kritika křesťanství či pohled na tradiční kulturu jako primitivní.

4.5 Doporučení

PNG je ideální země k obchodům pro obchodníky hledající nové příležitosti a nevyvinuté trhy, a přitom se nebojí trochy dobrodružství. PNG je země mírně divoká v mezích zákona. Je zde mnoho nevyužitých příležitostí, jelikož díky reputaci země jako obtížné a nebezpečné se do ní mnoho podnikatelů nehrne. To se může ukázat být chybou, bezpečností a zdravotní rizika jsou často silně, i když nikoli zcela, přeháněna. Je tedy třeba vždy prověřit technické a finanční schopnosti partnera – také protože PNG je malá země s malým trhem a často zde projdou standardy, které by ve větších zemích nedostačovaly.

4.6 Státní svátky

New Year's Day, Velikonoce - Good Friday + Easter Sunday, Queen's Birthday (14. června), National Remembrance Day (23. července), Repentance Day (26. srpna), Independence Day (16. září), Vánoce - Christmas Day (25. prosince) + Boxing Day (26. prosince) - Vánoce, Velikonoce a Nový rok mají na PNG podobný charakter jako v ČR. - Queen's Birthday je svátek slavený v jiný den než Queen's Birthday ve Velké Británii (ačkoliv jde o tutéž královnu) a neodpovídá skutečnému dni narození monarchy. Je to den, kdy se udělují státní vyznamenání. - National Remembrance Day je pietní vzpomínka na válečné oběti, zejména z 2. sv. války kdy PNG (ještě jako kolonie) bojovala na straně Austrálie proti Japonsku, jež obsadilo sever země. - Independence Day je největší svátek roku, oslavuje se nezávislost z roku 1975, včetně série spektakulárních kulturních festivalů, které lze rozhodně doporučit. PNG vlajky vlají všude a v zemi panuje nálada skutečného optimismu a entuziasmu, již v Evropě už dávno při podobných příležitostech neznáme.

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Podle nejnovější zprávy Světové banky „Doing Business 2020“ obsadila PNG 120. pozici ze 190, čímž si oproti minulým letům pohoršila (108. pozice 2019). PNG je rozvojová země s velkými rozdíly mezi jednotlivými oblastmi, často chybí základní infrastruktura. Některá místa jsou dostupná pouze letecky. Je proto vhodné najít důvěryhodného místního partnera. V tomto může být nápomocen i český honorární konzul p. Robert Wong. Vzhledem ke kulturním odlišnostem a geografické vzdálenosti je proniknutí na místní trh vysoce obtížné bez místního zástupce. Vstup na trh PNG by měl být promyšlený, podložen podrobnou studií. Neefektivnější formou distribuce je prodej prostřednictvím místních obchodních zástupců, často specializovaných na více komodit. Nelze očekávat navázání obchodních kontaktů či realizace obchodních případů pouhým zasláním nabídky a firemní prezentace vytipovaným firmám z oboru. V případě zájmu je nutné počítat s nemalou počáteční investicí a dlouhodobým úsilím. Co se týče dovozních podmínek, PNG v zásadě uplatňuje zákazy a omezení na zbraně, drogy, pornografické materiály a zboží porušující práva duševního vlastnictví. V současné době probíhá proces elektronizace celní správy, který postupně modernizuje importní procedury. Po jeho zavedení by až 80 % dovozů mělo probíhat bez fyzického předávání dokumentů. Zatím je elektronický systém zaveden pouze v Port Moresby. Při dovozu do země jsou vyžádány standardní dokumenty (celní deklarace, náložní listy, faktury a ve zvláštních případech povolení a licence dle zvláštních předpisů). Při proclívání zboží je nutno využít služeb celního agenta. Celní zákon z roku 2010 je stále platný, bližší informace k celním procedurám jsou k nalezení na webu Celní správy PNG (<http://customs.gov.pg/>)

V rámci exportu jsou zakázány vývozy chráněných živočišných a rostlinných druhů, předmětů historického dědictví, zbraní, drog, pornografie a předmětů porušujících práva duševního vlastnictví. Zvláštní povolení či exportní licenci je třeba předložit při vývozu rybích produktů, aluviálního zlata, dřeva, vzácných kovů a výrobků z nich. (Více k celním tarifům je k nalezení zde: <http://customs.gov.pg/trade-facilitation/tariff-valuation/tariff/>)

Za účelem ochrany domácího trhu v zemi vymezuje tzv. Cottage Business Activities List seznam činností, ve kterých zahraniční subjekt nesmí podnikat. Jedná se o zemědělské aktivity menšího rozsahu, lov a jeho propagaci, získávání některých produktů v oblasti lesnictví, rybolov v pobřežních vodách, některé neekologické způsoby těžby, některé způsoby prodeje zboží, šperkařství a také například o šití, tkání a další textilně orientovaná řemesla.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Rizika místního trhu jsou typická pro rozvojové země. Především není zcela dokončen právní rámec regulující obchod, vymahatelnost práva je tedy na relativně nízké úrovni. Nedostatečná infrastruktura pak znesnadňuje dodávky. Relativně vysoká míra korupce představuje další překážku na trhu. Je vhodné nalézt důvěryhodného partnera. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku: Firmy v PNG mohou být ustaveny podle následujících právních norem: 1/ Výhradní obchodník, 2/ Partnerství, 3/ Soukromá firma, 4/ Public company, 5/ Pobočka zahraniční firmy, 6/ Joint-venture. Zahraniční subjekty mají povinnost registrovat se, k čemuž se doporučuje využít služeb poradenských firem. Firma registrovaná v PNG se řídí zákony PNG. Zahraniční firma registrovaná v PNG musí ustavit svého agenta, který je rezidentem v PNG.

5.3 Marketing a komunikace

Pro zajištění marketingu a propagace se doporučuje využít služeb Obchodní a průmyslové komory PNG (PNGCCI) resp. Obchodní a průmyslové komory Port Moresby (POMCCI). V tomto může být nápomocen i český honorární konzul p. Robert Wong.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

PNG má od roku 2002 poměrně standardní právní rámec ochrany duševního vlastnictví. Rozeznává se copyright, patent, ochranná známka, průmyslový vzor a počítačový program. Současná legislativa by měla vyhovovat standardům TRIPS. Více informací je na webu Kanceláře pro duševní vlastnictví PNG. Přesto vymáhání práva stále není zcela efektivní a v zemi se nachází množství padělaného zboží známých značek všeho druhu. To je dáno především nízkým početním stavem relevantních agentur (zejména Celní správy a Kanceláře pro duševní vlastnictví).

5.5 Trh veřejných zakázek

Centrální komise pro veřejné dodávky a tendry je oprávněna jménem vlády PNG uzavírat smlouvy na veřejné zakázky do výše 10 mil. PGK a nad tuto částku je nutné získat souhlas generálního guvernéra. Všechny smlouvy o hodnotě vyšší než 300.000 PGK musí být předloženy Komisi a uzavřeny formou veřejného tendru. Počet tendrů vyhlášených na webu Komise je však velice nízký. Je možné, že legislativa je obcházena vzhledem k vysoké autonomii některých regionů.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Platební morálka v zemi je standardní. Nelze však vyloučit, že se exportér při realizaci inkasa dostane do konfrontace s asijskými kulturními specifiky. Při realizaci dodávek strojů a zařízení je obvyklé vyžadovat akontaci. Při dovozech do ČR se doporučuje poskytovat zálohy na platby jen po konzultaci s bankou. PNG dosud patří k zemím s velmi vysokým úvěrovým rizikem a všeobecně se doporučuje volit dobré zajištění pohledávek a plateb vhodnými platebními nástroji, např. formou neodvolatelných akreditivů, bankovními zárukami renomovaných bankovních domů apod. Právní systém je založen na australském systému. V některých případech je však používán také právní obyčej. Rozhodný zákon je stanoven soudem a jeho volba může být zvlášť významná, pokud se týká nároků na pozemky nebo přírodní zdroje. Jednání soudů jsou vedena v angličtině.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

V současné chvíli je nezbytné sledovat aktuální vývoj v zemi, co se do rozsahu šíření nákazy COVID19 i přijatých opatření proti šíření této nákazy týče, nejlépe na webu Ministerstva zdravotnictví PNG. Vnitrostátní letecká doprava je obnovena, stejně jako pozemní veřejná doprava v hlavním městě Port Moresby. Mezinárodní letecké spoje jsou povolovány jen v urgentních případech. Uzavřeny jsou školy, větší podniky a instituce, otevřeny jsou jen obchody s potravinami a fungují jen základní služby. Do země je povolen pouze návrat a všichni navrátilci musí podstoupit 14denní karanténu. Země dlouhodobě eviduje velmi nízký počet prokázaných případů nákazy. Příčinou může být velmi malý rozsah testování i fakt, že PNG je odlehlou destinací s relativně nízkou úrovní mezinárodních kontaktů. Pokud by ale pandemie propukla v zemi ve větší míře, místní zdravotnický systém by nebyl na situaci dobře připraven. Obyvatelstvo, ač poměrně mladé, navíc může být zranitelnější vzhledem k dalším rozšířeným chorobám v zemi, vysokému počtu nemocných s TBC, a dále v důsledku nedostačující hygieny, nedostatku zdrojů pitné vody či špatných socioekonomických podmínek vůbec. Obecně platí, že Česká republika je zemí, jejíž občané mohou získat víza na letišti. V PNG není přihlašovací povinnost na policii, turistům se však doporučuje ve vlastním zájmu vyrozumět policii o plánovaném pobytu mimo města. Vízový poplatek za turistické vízum při přiletu je nulový. Pro obchodní účely je poplatek za jednovstupé vízum je 500 PGK, za vícestupé pak 1000 PGK. Bližší informace naleznete: <https://ica.gov.pg/visa-information/visa-on-arrival>

Povinné očkování: Očkování proti žluté zimnici se požaduje od osob starších 1 roku, které přijíždějí ze zemí s endemickým výskytem žluté zimnice (viz WHO seznam). Očkování by mělo proběhnout nejméně 10 dní před vstupem do země. Doporučená očkování: Naléhavě se doporučuje očkování proti virové hepatitidě A a proti břišnímu tyfu. V případě dlouhodobého pobytu se doporučuje očkování proti virové hepatitidě B a japonské encefalitidě. Očkování proti Japonské encefalitidě se doporučuje cestovatelům, kteří budou dlouhodobě pobývat ve

venkovských lokalitách a vlhkých oblastech, kde existuje riziko bodnutí komáry. Zkontrolujte si svá očkování proti záškrtu, tetanu a spalničkám. Další možná rizika nákazy: malárie, horečka dengue, encefalitida Murray Valley, filarióza lymfatická, skvrnitý tyfus, (blechy, vši), hepatitida typu C, venerické infekce. Riziko malárie existuje v celé zemi včetně městských částí. Výskyt malárie je především v nadmořských výškách do 2000 m. V zemi je zaznamenán také výskyt viru Zika. Důrazně se proto doporučuje chránit se před kousnutím komáry častým používáním repelentních prostředků, nošením dlouhých rukávů a kalhot, zvláště za soumraku a svítání, pít pouze balenou nebo převařenou vodu, všechnu zeleninu je třeba před konzumací uvařit a ovoce oloupat.

Především ve velkých městech a některých částech Vysočiny se lze setkat s vysokou kriminalitou (spíše než o ozbrojená přepadení se jedná o spíše větší či menší krádeže). Všude na PNG platí, že kamkoli jdete, pohybujete se na soukromém pozemku a můžete se tak dostat do nepříjemné situace. Je tedy třeba velmi dobře vědět, kam jdete, a mít s sebou spolehlivý doprovod. Váš průvodce bude také plnit roli prostředníka, sblížovatele s místním obyvatelstvem. Obecně se doporučuje pohybovat se na PNG pouze ve dne. Pro cestu z letiště na honorární konzulát lze využít taxi Cesta v plynulém provozu trvá cca 50 min.

PNG nemá – kromě okolí hlavního města Port Moresby fungující infrastrukturu. Pronájem aut se nedoporučuje, mezi jednotlivými provinciemi není možné se běžně pohybovat po zemi. Nejjednodušším druhem dopravy je vnitrostátní letecká doprava, levnější možností je pak také PMV – veřejná pozemní doprava (minivany, nákladní vozy, autobusy). Je ale rozhodně nutné vybrat spolehlivého dopravce na doporučení (např. českého honorárního konzula). Rezervace ubytování a další služby ve městech lze provést bez větších problémů, v Port Moresby je běžný bezhotovostní styk, v odlehlejších oblastech PNG je nutností dostatečná hotovost v místní měně (papuánská kina). Doporučujeme využít některé ze směnárů v místě.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

V případě zaměstnání zahraniční pracovní síly v PNG je nutné získat pracovní vízum a pracovní povolení, což bývá často zdoluhavý proces a dokonce IPA (Investment Promotion Authority) doporučuje za účelem vyřízení těchto formalit využít oficiálního (a řádně zaregistrovaného) agenta (employment agent), ačkoliv se nejedná z hlediska právních předpisů o povinnost. Informace a kontakt k pracovním povolením lze nalézt rovněž na oficiálních stránkách Imigračního úřadu PNG (<https://ica.gov.pg/visa/work>)

ČR nemá s Papuou Novou Guineou uzavřenou žádnou bilaterální dohodu o vzájemném poskytování zdravotních služeb. Místní lékařská péče není na dobré úrovni a ceny za běžné úkony i léky jsou obecně velmi vysoké. Je proto dobré si před cestou zajistit kvalitní zdravotní pojištění.

5.9 Veletrhy a akce

V současné době se kvůli opatřením vzhledem k pandemii COVID19 nepořádají žádné akce a není jasné, které z těch pravidelně konaných budou obnoveny.

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Příslušné velvyslanectví se nachází v Kuala Lumpur, odkud spravuje kromě rezidentní Malajsie nerezidentní země – Papuu Novou Guineu, Tuvalu a Kiribati.

Velvyslanectví České republiky v Malajsii:

- 1 Adresa: Embassy of the Czech Republic 42/B The Intermark Vista Tower 348 Jalan Tun Razak 50400 Kuala Lumpur, Malaysia
- 1 Tísňová linka pro české občany v nouzi: +60-1-2292 7790
- 1 Tel.: +60-3-2166-2900 Fax: +60-3-2166 5700
- 1 E-mail: kualalumpur@embassy.mzv.cz, consular_kualalumpur@embassy.mzv.cz, commerce_kualalumpur@mzv.cz
- 1 Internetové stránky: www.mzv.cz/kualalumpur
- 1 Pracovní doba: pondělí – pátek 8:30 až 17:00 hod.
- 1 Mapka úřadu je k dispozici na webové stránce ZÚ: https://www.mzv.cz/kualalumpur/cz/nas_urad/index.html

Honorární konzulát v Port Moresby:

- 1 Honorární konzul p. Robert Lawrence Wong
- 1 Adresa úřadu: A1 Auto's Building, Allotment 13, Section 36 Poinciana Street, HOHOLA P.O. Box 165, Port Moresby National Capital District Papua New Guinea
- 1 Úřední hodiny: Pondělí – pátek 8:00 –17:00
- 1 Tel.: +675/ 3252711; 3259377; fax: +675/ 3252960
- 1 E-mail: rlwa@datec.net.pg, czechconsulpng@global.net.pg

Delegace Evropské unie v Papui Nové Guineji:

- 1 BSP Haus, 6th Floor, Harbour City, P.O. Box 76 Port Moresby, NCD PAPUA NEW GUINEA
- 1 Tel: + 675-308-2400 Fax: +675-308-2409
- 1 E-mail: Delegation-papua-new-guinea@eeas.europa.eu
- 1 Webové stránky: https://eeas.europa.eu/delegations/papua-new-guinea_en

Zastoupení CzechInvest, CzechTourism ani Českých center se v teritoriu nenachází.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Všechna důležitá tel. čísla, tj. policie, hasiči a lékařská záchraná služba jsou spojována po vytočení trojčíslí 000.

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- 1 Parlament - www.parliament.gov.pg
- 1 Předseda vlády - <http://www.pmnec.gov.pg/>

- 1 Ministerstvo obchodu a průmyslu - <https://www.dci.gov.pg>
- 1 Ministerstvo zahraničí a zahraničního obchodu – www.dfat.gov.pg
- 1 Imigrační úřad - <https://ica.gov.pg/>
- 1 Ministerstvo policie - <https://police.gov.pg/>
- 1 Ministerstvo obrany - <http://www.defence.gov.pg/>
- 1 Ministerstvo financí - <https://www.treasury.gov.pg/>
- 1 Ministerstvo pro ropu a energetiku – <https://petroleum.gov.pg/>
- 1 Ministerstvo přírodních zdrojů - <https://mra.gov.pg/>
- 1 Ministerstvo zdravotnictví - <https://www.health.gov.pg/>
- 1 Ministerstvo zemědělství a živočišné výroby - <https://www.agriculture.gov.pg/>
- 1 Ministerstvo turismu, kultury a umění - <https://www.papuanewguinea.travel/>
- 1 Ministerstvo vysokého školství a VaVaI - <https://web.dherst.gov.pg/>
- 1 Ministerstvo školství - <https://www.education.gov.pg/>
- 1 Papua New Guinea Chamber of Commerce and Industry - www.pngcci.org.pg
- 1 Port Moresby Chamber of Commerce and Industry - www.pomcci.com
- 1 Bank of Papua New Guinea - www.bankpng.gov.pg
- 1 Asian Development Bank - www.adb.org
- 1 Investment Promotion Authority - www.ipa.gov.pg
- 1 Business Council of PNG - www.bcpng.org.pg
- 1 The National (noviny) - www.thenational.com.pg
- 1 Post Courier (noviny) - www.postcourier.com.pg
- 1 Veřejné zakázky - <http://www.procurement.gov.pg/>